

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Прохира О.Р.

студентка,

Львівський національний університет імені Івана Франка

АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД ПРОМОВИСТИХ ВЛАСНИХ НАЗВ

Дослідження перекладу власних назв не можна назвати першочерговою темою в сучасній контрастивній лінгвістиці, адже, у більшості випадків, їхнє відтворення не становить труднощів. Відсутність такої проблеми перекладу можна пов'язати із тим, що при передачі назв та імен основну роль відіграє формальний аспект. Семантика власних назв часто втрачена чи забута, отож у даному випадку вона відходить на другий план, або ж і зовсім не відіграє ролі. Проте серед власних іменників існують такі, в яких значенню належить ключова позиція, їх інколи називають *промовистими, значущими іменами, або характонімами* [4].

Як свідчить їхня назва, промовисті імена містять у собі певне повідомлення про особу чи предмет, які вони позначають. До того ж, уваги вимагають і стилістичні особливості характонімів; вони нерідко несуть негативну або іншого характеру конотацію, тим самим висміюючи, натякаючи, описуючи риси чи особливості позначуваного. Таким чином, лексичні одиниці, про які йде мова, виконують, окрім номінативної, ще й інформативну та експресивну функції. Саме тому відтворення значущих власних назв досі становить актуальну проблему перекладознавства.

Ребрій О.В. стверджує, що власні імена належать до ряду перекладацьких проблем на рівні з фразеологічними виразами, реаліями, термінами, скороченнями, каламбурами та подібним [2, с. 48]. Відповідно, для адекватного відтворення потрібне застосування розроблених стратегій перекладу. Транскрипція, транслітерація,

калькування, наближений переклад – запропоновані Федоровим А.В. методи [3, с. 344]. Можливі також комбінування згаданих способів.

Транскрипція полягає у відтворенні звукової форми слова оригіналу за допомогою засобів мови перекладу. **Транслітерація** здійснюється передаванням написання іноземного слова літерами мови перекладу. Нерідко застосовується **транскодування** – поєднання транскрипції та транслітерації. Усі три стратегії дозволяють максимально зберегти формальні особливості лексичної одиниці оригіналу, тому використовуються при застосуванні стратегії очуження. Їхнім недоліком є втрата значеннєвого аспекту слова для значної частини цільової аудиторії, відповідно будь-які асоціативні зв'язки, а також експресивність, емотивність та оцінне значення зникають.

Калькування часто ототожнюють із дослівним перекладом, проте на рівні слова доречніше було б визначити його як послідовне буквальне відтворення структурних елементів, іноді навіть включно із афіксальними морфемами. Такий переклад дозволяє зберегти значення та деякі особливості форми, зокрема склад та кількість компонентних елементів та приналежність до тієї чи іншої частини мови, якщо цьому не перешкоджають граматичні лакуни. Мінусом калькування можна назвати втрату звукової форми, особливо якщо мова йде про переклад слів чи словосполучень із ознаками алітерації або асонансу. В англо-українському перекладі калькування часто поєднують із транскодуванням.

Наближений переклад найгнучкіший із запропонованих стратегій, оскільки він полягає у приблизному відтворенні як форми, так і змісту, дозволяючи перекладачу застосовувати помірковані динамічні еквіваленти для відтворення, перш за все, функції лінгвістичної одиниці. Однак, увага до функціональної сторони – не єдиний привід для використання саме наближеного перекладу. У зв'язку з типологічною різницею між англійською та українською мовами, перша – аналітична, друга – синтетична, ідентичне відтворення лексичної одиниці без будь-яких трансформацій може бути просто неможливим. Перш за все, мова йде про зміни граматичні, які необхідні при наявності в одній із мов частини мови, яка відсутня в іншій (артиклі в англійській мові), відмінностях у комбінаціях частин мови (поєднання іменника в ролі означення з іншим іменником

у англійській мові), неспівпадіння граматичних категорій (притаманність категорій роду та відмінку іменникам української мови), розбіжності у словотворчих процесах (поширене використання в українській мові інтерфіксів) та інше. Окрім граматичних, необхідними можуть бути лексичні трансформації, наприклад, використання часткового еквіваленту заради відтворення звукових особливостей одиниці перекладу, застосування слова з іншим денотативним значенням задля збереження конотації тощо.

Чіткого розмежування між згаданими методами перекладу немає, переклад шляхом калькування може включати граматично-лексичні трансформації, транскрипція та транслітерація можуть поєднуватися як між собою, так і з калькуванням. Хибним є і уявлення про те, що перекладач повинен вибрати одну стратегію та дотримуватися її. Перевага надається тому методу, який дозволяє найкраще передати всі особливості того чи іншого значущого імені. До того ж, вибір може залежати від стилю перекладу, цільової аудиторії, жанру тексту, наявності вимог автора тощо. Корунець пише, що в художній літературі спостерігається тенденція транскрибувати або транслітерувати характерними з негативною конотацією, тоді як імена з гумористичним ефектом перекладаються за допомогою еквівалентів [1, с. 101].

Правильне відтворення промовистих імен відіграє велике значення, адже може вплинути на загальну якість тексту, його читабельність, естетичну вартість, оцінку серед читачів, для яких перекладений твір – це другий оригінал, на рівень популярності та впізнаваності.

Список використаних джерел:

1. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – С. 101.
2. Ребрій О. В. Системний підхід до вироблення стратегії перекладу. – 2009. – С. 48.
3. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для институтов и факультетов иностранных языков. Учебное пособие, 5-е изд. / А. В. Федоров. – СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2002. – С. 344.
4. Kalashnikov A. Translation of Charactonyms from English into Russian [Electronic source] / A. Kalashnikov // International Council of Onomastic Sciences ONOMA. – 2005. – Vol. 40. – URL: <https://www.translationdirectory.com/article1119.htm>